

Asia: VN/30163/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston kulttuuripoliittiseksi selonteoksi

Visio

**Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon visiota?
Kyllä / En. Jos ette, kuvailkaa mahdolliset muutostarpeet.**

En

Mahdolliset muutostarpeet.

Vision ensimmäinen virke on sisällöltään hyvä, mutta katsomme, että kulttuuri on Suomea vahvistava ja yhdistävä voima jo nyt. Tilanne luonnollisesti voisi olla parempi ja selkeämmin tunnistettu, mutta väärän kuvan antaa virkkeeseen sisältyvä ajatus siitä, että kulttuuri olisi Suomea yhdistävä ja vahvistava voima vaikutuksineen vasta 2040-luvulla.

Toinen virke on visionäärisempi ja sisältää selkeämmän tavoitenäkymän kulttuuripolitiikalle. On erittäin tärkeää, että vastuuta hyvästä kulttuuripolitiikasta laajennetaan usealle politiikkasektorille. Elinkeinopolitiikka on ilmeisin, mutta yhteiskunnallisessa arvoketjussa kulttuurilla on huomattava rooli myös sosiaali-, koulutus- ja puolustuspolitiikassa.

Tavoitteet

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon neljää tavoitetta?

Kyllä, tavoitteet vastaavat omaa näkemystäni

Jos vastasitte en, kuvailkaa tiiviisti mahdolliset muutostarpeet.

-

Toimenpide-ehdotukset

Tässä on lueteltu yhdeksän toimenpidekokonaisuutta. Mitkä raportin toimenpide-ehdotuksista ovat mielestänne kaikkein tärkeimmät ja kiireellisimmät toteuttaa? Valitse ensin yksi (1) haluamasi

toimenpidekokonaisuus ja kirjoita sen jälkeen haluamasi toimenpide-ehdotukset alla olevaan tilaan kaikki peräkkäin. Valitse yhteensä enintään viisi (5).

Yhteinen linja politiikassa [Kulttuurialan liiketoimintaympäristöä on kehitettävä eri politiikka-alojen yhteistyönä. Kehittämistoimilla on tehostettava kulttuurituotteiden ja -palvelujen liiketoimintamahdollisuuksien hyödyntämistä siten, että tarjonta ja kysyntä kohtaavat paremmin, ja syntyy kaupallista menestystä, joka ylläpitää yritystoimintaa. Kulttuurin hyvinvointivaikutusten hyödyntämiseen liittyvää moniammatillista erityisosaamista on vahvistettava ja vakiinnutettava se osaksi kaikkien hyvinvointialueiden toimintaa. Lisäksi on vahvistettava taiteen ja kulttuurin roolia digitalisoituvan yhteiskunnan kehitymisessä sivistyksen turvaajana ja kestävyysmurroksen vauhdittajana, esimerkiksi tekoälyn eettisellä hyödyntämisellä, digitaalisen itseilmaisun tukemisella ja digitaalisen hyvinvoinnin sisällyttämisellä kulttuuripalveluiden suunnitteluun.]

Oma roolinne tulevassa toimeenpanossa

Millaisena näette oman tai edustamanne tahon roolin kulttuuripoliittisenselonteon toimeenpanossa?

Kansallisgallerialla on Suomen suurimpana taidemuseona merkittävät mahdollisuudet olla toteuttamassa Kulttuuripoliittisen selonteon tavoitteita. Oma strategiamme on jo nyt linjassa selonteon kanssa sillä näkemykset toimintaympäristön muutoksista ja sen edellyttämistä toimenpiteistä ovat yhtenäisiä.

Olemme tunnistaneet tarpeen kansallisesti ja kansainvälisesti tunnettujen museobrändiemme ylläpitoon, kansallisomaisuudeksi määrittyvien kokoelmiamme roolin vahvistamiseen, henkilökunnan osaamisen monipuolistamiseen, arvopohjaisen toiminnan tärkeyteen sekä taloudellisen rakenteen monipuolistamiselle talouden vakauden ylläpitämiseksi. Lisäksi 2030-luvulla ulottuvassa muutoshorisontissa on tärkeää, että olemme tulevaisuudessa entistä digimpiä, läheisempiä ja vihreämpiä. Tässä horisontissa näkyviin tarpeisiin olemme valmistautumassa meneillään olevilla kehittämisohjelmilla: Digitaalinen Kansallisgalleria -ohjelma, Läheisempi -ohjelma ja Vihreä kädenjälki -ohjelma.

Kansallisgalleria osallistuu mielellään Kulttuuripoliittisen ohjelman jatkoaskeliin, kun politiikassa mainittuja tavoitteita tarkennetaan toimenpidesuunnitelmaksi sekä lähdetään toteuttamaan joko suoraan tai pilottien kautta. Meillä on myös hyvät valmiudet osallistua perustettavan monialaisen ja kulttuuripoliittisen ohjelman toteuttamista edistävän toimielimen toimintaan.

Tiivistelmä näkemyksistänne

Tähän voitte kirjoittaa mahdolliset muut kulttuuripoliittista selontekoa koskevat huomionne.

Yleistä

Opetus- ja kulttuuriministeriön valmisteleva Kulttuuripoliittinen selonteko on perusteellinen katsaus kulttuurialan nykytilaan ja sen 2040-luvun näkyymiin. Selonteko valmistuu aikana, jolloin kulttuurialan ja sen lähiajan tulevaisuudessa näkyy enemmän uhkia kuin mahdollisuuksia. Tämän

vuoksi on ansiokasta, että selonteko on toteutettu sekä otettu laaja-alaiseen poliittiseen ja yhteiskunnalliseen keskusteluun siitä huolimatta julkisen talouden nykytila ja sen vaikutukset kulttuurialan toimijoihin, tulevat vaikuttamaan siihen, kuinka selontekoa luetaan ja miten siitä keskustellaan. On kuitenkin tärkeää, että lausunnolla oleva kulttuuripoliittinen ohjelma auttaa poliittisia päättäjiä ja kulttuurialan toimijoita kääntämään katsetta tulevaisuuteen ja rakentamaan visiota siitä, miten tämän hetken päätöksillä vahvistamme tulevaa menestystämme.

Yksittäisiä huomioita

1) Kulttuuripoliittisessa selonteossa luovatalous on esillä monessa kohtaa ja museotoiminta on elimellinen osa tätä kokonaisuutta. Luovatalouteen sisältyy myös elämystalous, joka olisi hyvä nostaa esiin myös politiikkatekstissä.

2) Sivulla 13 todetaan, että ”kunnissa päätetään kulttuuri tulevaisuudesta”. Kun luvussa käsitellään taloutta, ilmaisua olisi hyvä täsmentää ”kunnissa päätetään kulttuurin rahoituksen tulevaisuudesta”. Nykyisessä muodossa lause sisältää ajatuksen, että kulttuuri elää vain julkisissa rakenteissa. Kulttuurilla on tulevaisuus, vaikka julkinen rahoitus olisi nolla euroa.

2) Sivulla 14 olevaan talousvaikutus arviossa on huomioitu vain festivaalit ja suuret kulttuuritapahtumat. Tätä on täydennettävä ”kulttuurisen perusinfran vaikutuksilla”, johon kuuluvat mm. museot, teatterit ja konserttitalit. Niiden talousvaikutukset ovat merkittävät ja ne lisäävät paikkakuntien veto- ja pitovoimaa koko Suomessa ympäri vuoden.

3) On hienoa, että selonteossa vakiinnutetaan kulttuurinarvoketju -käsitettä ja siihen perustuvaa ajattelua. Arvoketjun esittämisessä olisi hyvä korostaa, että kyseessä on todellakin ketju, joka ei pääty nyt kuvatus mukaisesti siihen, että arvoketju on tuottanut lisää luovuutta (toimenpidekokonaisuus 9). Täältä ketju jatkuu toimenpidekokonaisuus 1:een tai johonkin muuhun arvoketjun kohtaan.

4) Kulttuurin perusta kestäväksi -kokonaisuudessa asetetaan tavoitteeksi 2040-luvulle mennessä toteuttaa lahjoitusten verovähennysoikeus. Jos tämä tavoite on sisällöltään sama kuin Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa on mainittu, niin tavoite herättää huolen siitä, onko hallitusohjelman tavoitteista tältä osin luovuttu. Verovähennysoikeuden toteuttaminen yksityishenkilöiden ja -yritysten kulttuurikentälle ja suuntaamissa lahjoituksissa on erittäin tärkeää rahoitusohjelman laajentamiseksi vähintään samalle tasolle kuin yliopistolahjoitusten osalta on eli verovapaus ulottuisi maksimissaan 500 000 euron lahjoituksiin.

5) Sivulla 27 todetaan, että kulttuuri- ja liikuntaedut pitäisi laajennetaan yleisten saunojen käyttöön. Hyvä tavoite, mutta lausunnolla olevan selonteon yleislinjasta poikkeava yksityiskohta.

Levä Kimmo
Kansallisgalleria - Kimmo Levä